

Rečnícky štýl

- Rétorika = náuka o vlastnostiach hovorené prejavu, o umení hovoriť
- významní rečníci
- subjektívno-objektívny štýl
- využíva sa v súkromnej i verejnej komunikačnej sfére (reklama, masmédiá, politika)
- Funkcia: presvedčiť, vysvetľovať, informovať, komentovať, sprevádzať udalosťami
- Rečnícky štýl sa narozdiel od ostatných štýlov realizuje len v ústnej forme!
- **Znaky rečníckeho štýlu**
 1. verejnosť – verejná komunikácia, niekedy i v súkromí, autor využíva výhradne prostriedky zo spisovnej formy jazyka
 2. ústnosť/písomnosť – väčšina prejavov sa vopred pripravuje písomne a následne prednesie, autor využíva dôraz, neverbálne komunikačné prostriedky, udržuje sa oficiálna vzdialenosť medzi komunikantmi (t.j. rečník - publikum)
 3. sugestívnosť – snaha zapôsobiť na city poslucháča, získať ho, presvedčiť, ovplyvniť
 4. adresnosť – kolektívny príjemca (Milí hostia! Vážení občania!), len niektoré sú venované jednotlivcovi
 5. názornosť – využíva sa v prednáške, pri prezentácii projektu, reč je sprevádzaná presvedčaním, argumentovaním (môže sa využívať prezentácia pomocou PC, videonahrávka)
- **Žánre rečníckeho štýlu**
 - agitačné (politická a súdna reč) > presvedčiť, argumentovať
 - náučné (prednáška, prezentácia projektovej práce, referát, kázeň, diskusný príspevok, polemika, debateľný príspevok) > vzdelávať, informovať, prezentovať
 - príležitostné (slávnostné prejavy pri rôznych príležitostiach) > vzbudzovať emócie, sprevádzať počas akcie

- útvary rečníckych žánrov delíme na monologické a dialogické (napr. prednáška je monologická, diskusný príspevok je dialogický)
- **Prednes prejavu**
 - úvod a záver naspamäť
 - kontakt s poslucháčmi
 - mimojazykové prostriedky: mimika, gestikulácia
 - správna artikulácia
 - intonácia reči: pauzy, tempo reči, výška hlasu, slovný a vetný dôraz
- **Verbálne výrazové prostriedky rečníckeho štýlu**
 - synonymá
 - antonymá
 - spisovné slová
 - cudzie slová,
 - frazeologizmy
 - eufemizmy
 - citovo príznakové slová
 - rečnícke otázky
 - zvolacie vety
 - vsuvky
 - rečnícke figúry a trópy (hyperbola, voľná citácia, paralela-porovnanie, nepriame pomenovanie)
- **Chyby v rečníckom prejave**
 - defektné pauzy
 - zbytočne opakované oslovenia
 - rýchle tempo reči
 - slabá intenzita hlasu
 - zlá výslovnosť
 - nespisovné a vulgárne slová

- monotónnosť
- čítanie textu z papiera
- nulový očný kontakt s publikom
- nevhodne zvolená dĺžka prejavu
- **Slávnostný prejav**
 - jeden z najpôsobivejších a najdôstojnejších jazykových prejavov (spolu so smútočným prejavom)
 - nazýva sa „hovorená hodnotiaci úvaha“
 - využíva výrazové prostriedky umeleckého štýlu (metafory, prirovnania, rečnícka otázka, citát, atď.)
 - jeho cieľom je zhodnotiť význam nejakej dôležitej udalosti alebo akcie
 - nemal by byť rozsiahly a nemal by sa celý čítať
 - rečník môže využiť citáty, resp. parafrázy (t.j. prerozprávanie citátu vlastnými slovami)
- **Kompozícia slávnostného prejavu**
 - úvod:
 - oslovenie
 - pomenovanie príležitosti
 - jadro:
 - logická nadväznosť myšlienok
 - záver:
 - zhrnutie
 - výzvy
 - želanie príjemného večera
 - zopakovanie poďakovania
 - vyjadrenie úcty